



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI TUNCAY ÖZİLHAN'IN

İSO SANAYİ KONGRESİ

“SÜRDÜRÜLEBİLİR ULUSLARARASI REKABET GÜCÜ İÇİN

TÜRK SANAYİ STRATEJİSİ”

PANELİ KONUŞMASI

**11 ARALIK 2002
CEVAHİR KONGRE MERKEZİ**

Teşekkür ederim Sayın Başkan,

Bugün burada Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü sürdürülebilir kılmak için benimsenmesi gereken sanayi stratejisi üzerine konuşmak için bir araya geldik. Sanayi stratejilerinin sürdürülebilir rekabet gücü temel alınarak belirlenmesi gerektiği, uluslararası pazarlarda etkin olmanın yolunun rekabet gücünün artırılmasından geçtiği bugün artık herkes tarafından kabul ediliyor.

Ancak üzerinde önemle durmamız gereken mesele başka: Türkiye, dünya rekabet gücü sıralamasında giderek geriliyor. Son beş yıl içinde dünya rekabet gücü sıralamasındaki yerimiz 39. sıradan 46. sıraya düştü. Türkiye, 136 ülke arasında doğrudan yabancı sermaye yatırımları açısından en sonda gelen 13 ülkeden biri.

Uluslararası rekabet gücümüzün düşük olması, istikrarsızlıktan kaynaklanıyor. Yabancı sermaye yatırımlarının düşüklüğünün nedenlerine indiğimizde başta siyasi istikrarsızlığı görüyoruz. Hepimizin çok iyi bildiği gibi, Türkiye uzun yıllar, politik istikrarı sağlayamamanın, sürekli erken seçimlere gitmek zorunda kalmanın yol açtığı belirsizlik ortamında yaşadı. Son 11 yılda 10 farklı hükümet kuruldu. Azınlık hükümetleri haricinde tamamı koalisyon hükümetleri olan bu dönemde, siyasi irade eksikliği nedeniyle, ne iş ortamımızı ne de siyasi ortamımızı arzu ettiğimiz seviyelere getirecek gerekli ve yeterli adımların atılması mümkün olmadı.

Peki çözüm ne? Çözüm uzun zamandan beri dile getirdiğimiz gibi, öncelikle siyasi istikrarı sağlamak, bu amaçla, siyasi partiler ve seçim sistemi yasalarını değiştirmek. Ardından, ekonomik sistemde çok kapsamlı bir değişiklik, bir yeniden yapılanmaya gitmek. Çünkü, Türkiye'de ekonomik istikrarı tesis edemezsek, herhangi bir sektörün uluslararası alanda rekabet edebilmesini, hele bu rekabetin sürdürülebilir olmasını beklemek hiç mümkün değil.

Dünyada her yıl uluslararası rekabet gücü karşılaştırması yapan iki kuruluştan biri olan International Institute For Management Development (IMD)'nin bulgularına göre, 49 ülke arasında 46. gelerek rekabet yarışında geride kalmamızın esas nedeni, göstermiş olduğumuz ekonomik performanstır. TÜSİAD'ın da ortak kurum olarak yer aldığı bu çalışmaya göre, ekonomik performans açısından karşılaştırılan 49 ülke arasında Türkiye en sonda yer almaktadır.

Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması için gerekli büyüme politikası nasıl olmalıdır? Hiç kuşkusuz, büyümenin kaynaklarına inen ve sektörel kalkınma önceliklerini dikkate alan, böylece hızlı bir verimlilik ve katma değer artışı sağlayan orta vadeli bir büyüme politikası Türkiye'nin önünü açacaktır. Türkiye, kaynaklarını, özellikle en verimli alanlarda yatırıma dönüştüremediği sürece, uluslararası rekabet açısından şansı olmayacaktır.

Sektörel önceliklerin tespit edilip yatırımların bu alanlara kanallize edilmesinde, hiç şüphesiz, özel sektör kadar kamuya da görev düşmektedir. Kamu, Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünün yüksek olacağı alanları belirlemek için yapacağı çalışmalarla özel sektörün alacağı kararlara ışık tutmalıdır.

Bu konuda, yıllardır ciddi bir bilgi ve tecrübenin birikmiş olduğu Devlet Planlama Teşkilatı'nın önemli bir rolü bulunmaktadır. DPT'nin, planlı ekonomi zihniyetinin dışında, yeni bir vizyon ile çalışması, böylece Türkiye'de yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıya yol göstermesi gerekmektedir.

Ekonomik istikrarsızlığın dışında rekabet gücümüzü olumsuz etkileyen diğer faktör ise kamunun yeniden yapılandırılmasını gerçekleştirememiş olmamızdır. Kamu etkinliğinde 49 ülke arasında 46. sırada yer alan Türkiye, kamunun etkinliği açısından pek parlak durumda değildir.

Rekabet gücü analizini derinleştirdiğimiz zaman, ekonomik istikrar ve kamuda yönetim kalitesi açısından öne çıkan iki alanın enflasyon ve kamu maliyesi olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla bu iki konuyu biraz daha açmak istiyorum: Kamu dengelerinde yaşanan bozulmanın artık neredeyse tüm ekonomik politikalarımızı belirleyen bir noktaya ulaştığını yaşıyoruz. Kamu maliyesindeki bozulma, hem altyapı ve diğer kamu yatırımlarına ayrılan payları azaltarak, hem de özel sektör üzerindeki vergi yükünü artırarak büyüme performansımızı sınırlamaktadır.

Bunun sonucunda, ekonomiye dinamizm sağlayan özel sektör de, ekonominin tepe noktasına ulaştığı 1997 yılından beri yatırım kararlarını sürekli ertelemek zorunda kalmıştır. Vergiyi tabana yaymayı ve vergi idaresini iyileştirmeyi amaçlayan kapsamlı bir vergi reformu, özel sektör yatırımlarını artırıcı bir faktör olacaktır. Böylece, hem kayıtdışı ekonomi karşısında vergisini eksiksiz ödeyen işadamlarının maruz kaldığı haksız rekabet önlenecek, hem de genel olarak vergi oranlarında düşme sağlanabilecektir.

Ayrıca, verimli yatırım alanlarının belirlenmesini takiben, sektörel önceliklere göre tasarlanmış, sağlıklı bir teşvik sistemi de yatırımların canlandırılmasında rol oynayacaktır. Kamu açığındaki bozulma ile çok yakından bağlantılı olan yüksek enflasyon olgusu ise rekabet gücünü bozan ve sanıldığı kadar aksine büyüme performansını çok olumsuz etkileyen bir diğer faktördür. Eskiden yaygın olan görüşe göre, enflasyon hızlı büyüme yolunda ödenmesi gereken bir bedeldir. Ancak daha sonra yapılan çalışmalar ve diğer ülkelerin deneyimleri bu durumun tam tersinin geçerli olduğunu kanıtladı. Türkiye’de ise büyüme-enflasyon tartışmasının hala yanlış bilgiler üzerine inşa edildiğini görüyoruz. Bütün bunlardan çıkan sonuç, rekabet gücünün artırılması için öncelikli olarak fiyat istikrarının sağlanması ve kamu maliyesine çeki düzen verilmesi gerektiğidir.

Dün sabah değerli iktisatçı Prof. Dani Rodrik’in Türkiye’nin uluslararası rekabet gücünü analiz ederken işaret ettiği gibi, Türkiye, kamu yönetim standartlarında rakiplerinin çok gerisinde kalıyor. Kapsamlı bir kamu reformu yapılarak, kamunun, Türkiye’nin uluslararası rekabet gücünü destekleyecek bir noktaya gelmesi için kapsamlı bir kamu reformu gerçekleştirilmesi gerekiyor.

Bu yeniden yapılanmanın temel unsurları arasında kamu kurumlarında büyüklük, ihtiyaç, bütçe, idari yapı gibi konularda yapısal değişiklikler ve kamu yönetimi anlayışında ve kapasitesinde yapılacak değişiklikler ile iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi ve yolsuzlukla mücadele edilmesi sayılabilir. Siyasi ve ekonomik istikrarın sağlanması ve kamuda yeniden yapılanmanın tamamlanmasının ardından ülkenin rekabet gücünün daha da artırılması ise, özel sektör etkinliğinin ve altyapı performansının yükseltilmesine bağlı olacaktır.

Önümüzdeki dönemde yatırım ve üretim yapacak, istihdam yaratacak olan kesim, yerli ve yabancı özel sektör yatırımcılarıdır. AB’ye tam adaylık süreci çerçevesinde hazırlanmış olan Katılım Öncesi Ekonomik Program da, büyümenin kaynaklarının yatırım ve ihracat olacağı tahmini üzerine kuruludur. Önümüzdeki üç yılda % 5’lik büyüme hedefinin yakalanması için gereken özel sektör yatırımlarının gerçekleştirilmesi öncelikle yatırım ortamının iyileştirilmesine bağlıdır. Yerli ve yabancı yatırımların önündeki engeller kaldırılmadığı sürece, Türkiye verimli alanlarda yatırımları gerçekleştiremeyecektir.

Özel sektör yatırımlarının önünün açılabilmesinin bir koşulu da kamunun ekonomik alandan üretici olarak tamamen çıkmasıdır. Özelleştirme hamlesine diğer ülkelere oranla çok daha önce başlayan Türkiye, aradan geçen süre içinde yeteri kadar hızlı davranamamış, bir çok önemli sektör ve kurumda özelleştirme süreci tamamlanamamıştır. Özelleştirmenin, yabancı sermaye yatırımlarını ülkeye çekmek konusunda temel araçlardan biri olduğu, diğer ülke deneyimlerinde de açıkça görülmektedir.

Hiç şüphesiz, yatırımların gerçekleştirilmesinin önündeki temel sorunlardan bir tanesi de finansman sorunudur. Son krizle birlikte, bankacılık sektöründe ortaya çıkan zayıflama, geri dönmeyen krediler sorunu ve bankacılık sektöründeki yeniden yapılanmanın getirdiği standartlar, yatırımların finansmanında kullanılacak kredilerin kısıtlanmasına ve maliyetinin yüksek olmasına neden olmuştur. Önümüzdeki dönemde yatırımların finanse edilebilmesi için hem bankacılık sektörünün asli fonksiyonlarını sağlıklı olarak yerine getirebilecek bir yapıya kavuşması, hem de sermaye piyasalarına ilişkin olarak yapılacak mevzuat değişiklikleri ile sermayenin geniş bir tabana yayılmasının sağlanması gerekmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik yeniden yapılanma süreci, şirketler kesiminde de köklü değişiklikleri gerektirmektedir. Türk şirketlerinin dünya piyasalarında hak ettikleri yeri bulmalarında 'Kurumsal Yönetim' ilkelerinin hayata geçirilmesi büyük rol oynayacaktır. Gittikçe küçülen ve sınırları yok olan dünyamızda şirketlerin rekabet gücü ve başarısı, uluslararası rekabet gücünü belirleyen önemli faktörlerden birisidir.

Başarıya ulaşmak için çalışan şirketlerin ise artık tüm çıkar sahiplerinin haklarını gözetmek ve yalnızca kendi neslini değil, gelecek nesilleri de düşünmek zorunda olduğu ise bir başka gerçektir. Bu çerçevede, Kurumsal Yönetim uygulamaları bu yaklaşım için gerekli olan en uygun zemini hazırlamaktadır. Dünya piyasalarında rekabet koşullarının yaratılması açısından özel sektör şirketlerinin şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde yapılanmaları, kurumsal yönetim ilkelerini hayata geçirmeleri, özel sektörün önündeki en büyük ödevlerden bir tanesidir.

Kısaca özetlemeye çalıştığım bu faktörlerin hayata geçirilmesi sonucunda, sosyal sorumluluğumuz itibariyle çok önemsedığımız gelir dağılımındaki adaletsizlikte bir iyileşme görüleceğini de eklemek isterim. Böylece, rekabet gücünün yükselmesiyle elde edilecek refah artışının, toplumun geniş kesimleri arasında daha adaletli paylaşılması mümkün olacaktır.

Konuşmama, Türkiye'nin, yakın dönemde ekonomide yeniden yapılanmasını tamamlayarak, dünya sahnesinde hakettiği yeri alacağına dair inancımı bir kez daha yenileyerek son vermek istiyorum.

Teşekkür ederim.